

Motion till riksdagen 2024/25:1177

av **Torsten Elofsson (KD)**

Ansvar för samordningen av särskilda händelser

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda att överföra ansvaret för samordning av särskilda händelser från länsstyrelsen till Polismyndigheten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Med viss regelbundenhet inträffar extraordinära händelser som sätter samhällets beredskap på prov. Det kan handla om omfattande bränder, översvämningar eller trafikrelaterade händelser. Händelser av den här arten involverar mestadels insatser från flera myndigheter och organisationer med krav på samordnade insatser för livräddande åtgärder och skademinimering. I dagsläget har länsstyrelsen ansvaret för att samordna insatserna och verka för en god och effektiv samverkan, ett arbete som ofta sker i form av regelbundna samverkanskonferenser i samband med händelser som kräver insatser av flera aktörer.

Frågan är om länsstyrelsen är rätt huvudman för att hantera nämnda extraordinära händelser som ofta är av minutoperativ karaktär. Utvärderingar av senare års händelser av den arten har pekat på bristande samordning och senfärdighet. Den senaste utredningen rör snökaoset och trafikstoppet på E22 där hundratals bilar satt fast under lång tid.

I den efterföljande utredningen konstaterades att flera aktörer ifrågasatte länsstyrelsens metod att leda samverkanskonferenserna. Under dessa konferenser låg stort fokus på att samla in lägesbilder från samtliga aktörer och sedan konstatera samverkansbehov mellan aktörerna. Följden av detta blev dels att mötena hade tendens att ta lång tid, dels att aktörerna inte utnyttjade tiden till att fatta konkreta inriktningsbeslut och samordna resurser. Utredningen konstaterade att den aktuella hanteringen av samverkanskonferenserna hade kunnat bedrivas effektivare för att spara tid och främja samverkan mellan aktörerna.

Det faktum att mötesstrukturen vid det inledande samverkansmötet inte var anpassad till att inrikta och samordna resurser för att hantera trafikstoppet på E22 kan sannolikt förklaras av att länsstyrelsen, på samma sätt som övriga aktörer, saknade en tydlig lägesbild av situationen. Dock anpassas inte mötesstrukturen för följande samverkanskonferenser när länsstyrelsen väl blivit medveten om behoven av tydlig inriktning och samordning mellan aktörerna. Detta indikerar att länsstyrelsen saknat förmåga att anpassa mötesstrukturen till att hantera ett snabbare skede med påföljd att samverkande aktörer inte i en tillräcklig utsträckning gavs rätt förutsättningar att skapa inriktning och samordning under samverkanskonferenserna.

Länsstyrelsens metod att leda samverkanskonferenserna är ifrågasatt. Stort fokus låg på att samla in lägesbilder från samtliga aktörer och sedan konstatera samverkansbehov mellan aktörerna. Följden av detta blev dels att mötena hade tendens att ta lång tid, dels att aktörerna inte utnyttjade tiden till att fatta konkreta inriktningsbeslut och samordna resurser.

Utredningen konstaterade att länsstyrelsen saknade förmåga att anpassa mötesstrukturen till att hantera ett snabbare skede. Följden blev att samverkande aktörer inte i en tillräcklig utsträckning gavs rätt förutsättningar att skapa inriktning och samordning under samverkanskonferenserna.

Svårigheter att tidigt definiera ansvars- och ledningsförhållanden mellan aktörerna innebar svårigheter att effektivt inrikta och samordna insatserna. Bristerna i dessa avseenden fick konsekvenser för hanteringen av evakueringsinsatsen ur flera perspektiv avseende både situationens allvar och dess omfattning.

Slutsatsen av denna och tidigare särskilda händelser visar att tidsaspekten för insatser är av fundamental och ibland livsavgörande betydelse. Länsstyrelsen saknar idag såväl organisation som kompetens för att ta minutoperativa beslut. Den organisationen och den kompetensen finns främst inom Polismyndigheten som har erfarenhet och rutin av att hantera särskilda händelser. Inom Polismyndigheten finns regionala ledningscentraler med möjlighet att snabbt bygga upp stabsfunktioner, såväl strategiska/taktiska som operativa med sammansättning av skilda kompetenser och roller.

Mot den bakgrunden bör det utredas om ansvaret för samordning av särskilda händelser, oavsett art, bör överföras till Polismyndigheten.

Torsten Elofsson (KD)